

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 novembre st. v.
6 decembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 47.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Cele șapte cióre.

— Poveste din Bucovina. —

Fost odată o babă ș-o avut șapte băeți ș-o fată, dar eră atâta de săracă, încât n'avea cu ce să se hrănescă pe dânsa, da încă atâția copii! Vădând ea că nu pôte eși la capăt, se bătù cu gândurile în tôte telurile, cum să facă și cum să drégă, până în cele din urmă se hotărî să ieie băeții și să-i ducă în pădure; ce-a vra Dđeu, acea s'a face cu dênșii, că ea nu mai are nici un chip. Iși lăsă numai copila cea mititică acasă, iar pe băeți îi amăgl că-i duce să culégă fragi în pădure; — luând o mână de făină să presure pe drum, ca să scie pe unde s'a întorce, porni.

Cum ajunse și vădù c'o început copiii a strînge fragi, care pe unde găsiă, se și indosi. Până ce-o prins copiii de veste că mă-sa nu-i — ea amu eră departe.

Umblă copiii care incotro, strigă, țipă, plâng, pace! Nu-i nime, numai păsările de pe copaci răspundeau și vântul printre frunđe. Huiă pădurea de glasurile lor, dar mama nu li se arată nicăiri. Cum mergeau ș-o căutau în tôte părțile, a doua ți dă cel mare de cărărușa cea de făină și pe urma cărărușei: haide hai, haide hai, ajunge pân' acasă. Cum vede pe mă-sa, începe a plânge și mai tare, a-i spune gróza și chinul lor, cât sânt ei de flămânzi și de infricoșați și cum tótă nóptea au plâns într'una. Dar ea pe semne că eră așa o zidire rea a lui Dđeu, nu s'a indurat de sângele seu, nici ș-a făcut milă de bieții copilași; l'o luat de mână și amăgindu-l că merge să-i caute pe ceialalți, îl duce iar în pădure și iar îl amăgește: hai dragu mamei ș-om culege fragi!

Ba côle-i una, ba dincóce, bätetu tot întră în desis, până când se întorce odată: mă-sa nicăiri! Merge el iar plângend singurel prin pădure și tot plângend o mers până s'o auđit din plânsuri cu frații lui cei mai mici. Cum i-o găsit li-o și spus că de-amu nu-i nici o nădejde, că mă-sa după cât se vede, inadins i-o adus în pădure ca să-i prăpădescă.

Ce să facă, unde să se ducă? Se temeau că-i va mână vre-o dihanie ceva... — «Dómnne, Dómnne, ție cel mai mare, să ne putem face niște cióre, cum sânt ciórele cele, știu c'ar fi bine și nu ne-am teme de nimic!»

De-abiă o đis el vorbele aste și Dđeu o dat că i-o prefăcut în cióre! — Car, car — car, car, șburau din cracă 'n cracă, se hrăniau cum puteau și nu se mai temeau de nimic.

II

Iată că după o bucată de vreme îi dă fetei, surorii lor, în vis — care acum eră mare — ca să iaie o găină friptă și un ulcior cu apă într'o traistă și să pornescă să cate pe frații sei. Fata cum se scólă, nici una, nici doue: «Mamă, am visat ca să-mi frigi o găină și să me duc să-mi caut frații; ie chiar și mi-o frige și remai sănătósă, că să șcii bine că merg la mórte, eu tot m'oi duce.» Mă-sa o rógă, o ademeneșce, o sparie, se mai bocește cum s'o lese la bētrânețe singură și fără ajutor, dar nimic nu-i ajută; până în cele din urmă, de voe de nevoe, o trebuit să-i frigă găina și s'o lese 'n drumul ei.

Merge fata 'n lume, merge prin păduri și codri neumblați și de om necălcați, până când zăreșce o căsuță într'o pădure. Intră în lăuntru, acolo sta o babă și torcea: «Buna ziua mătușă!»

— Mulțămim dtale, copilă. Da ce te aduce pe aici, că pe aici picior de om pământean nu calcă și tu cum de te-ai incumetat a veni?

— Am și eu șapte frați duși de copii în lume ș-am pornit să-i caut; n'ai auđit dta nimică pome-nindu-se despre ei, prin codrii iștia?

— N'am auđit, ție baba, da așteptă până a veni ficiorul meu acasă; că ficiorul meu e sórele, umblă tótă ziua și cum inopteză vine de se culcă. Numai cată de te ascunde, că de a da cu ochii de tine, te mânăncă!

Ascunde baba singură fata. Iaca vine sórele acasă.

— Aici este cineva străin, spune-mi indată cine-i! — Nu-i nime, ție baba, nu-i nime; dar decă mi-i făgădui că nu îi face nimică, țoi arată cine-o venit! și scoțend pe fată de su pat i-o arată. Fata îi spune tótă pătărania și-l rugă: că umblând el prin lume pôte o vėđut undeva pe frații sei, să-i spue că ori unde or fi, va merge că-i găsescă. — Nu i-am vėđut, ție sórele, dar du-te mai incolo în pădure, că acolo șede luna, pôte ca să-i fi vėđut séu să fi auđit ceva despre dênșii.

Fata le mulțămii de indreptare și a doua ți cum se făcù diminėtă, înainte de a porni sórele de acasă porni și ea la drum, astfel că fiind sórele de-abiă pe deal și uitându-se o vėđù hăt departe inaintea lui și gândi ce harnică-i!

Merse ea merse, tótă ziua, de urit, iată că spre séră dă iar de-o căsuță ca cea dintei. Intră în

lăuntru, dă bună séra bêtrânei care torcea. — Ce cauți fată și cum de ai străbătut prin locurile aste? o întrebă bêtrâna, că nici pasere măiastră nu pôte străbate?

— Ce să caut, mătușă, sărut mâna sfinției tale, dișe fata, ia am și eu șapte frați — și începû să-i spue din capêt tótă istoria.

— Ei, draga mea, géba me întrebi așa lucru, dar așteptă pân ce-a veni ficiorul meu «luna» și ț-a spune, el pôte să-i fi vèdut cât umblă cu ochii pe dealuri și văi. Numai cât trebuie să te ascund, că de te-a vedé, te mânâncă. Ia bagă-te aici su pat, — și fata făcû cum o invetă.

Nu trecû mult și veni și luna: — Este cineva străin la noi, spune-mi degrabă mamă, cine-i! — Nu-i nime, dragul mamei, vin și-i vidé. El inse nu vrea să credă, atunci ea îi spuse că-i va spune decât nu i-a face nimic. Scóse baba fata, i-o arată și după ce plânse fata și-i spuse tótă pățania, luna o indreptă ca și sórele ca să mérégă mai adânc in pădure, să întrebe pe «vântul», pôte că el va șci.

A doua și diminéță își luă fata remas bun și de aice și merse mai departe prin cel codru pân o inop-tat. Dela o vreme vede o zare de lumină, se apropie, vede-o căsuță, se uită pe feréstă — o babă șede la vatră și tórcé: — Bună séra mătușă!

— Mulțămim dtale, copilă! Da cum de te aduce vântul prin acest loc depărtat!

-- Ia pécate părințesci, dișe fata și incede a plânge ș-a-i istorisi.

— Ei draga mea, dișe baba, că greu lucru te-ai apucat să izbândești, eu n'am audít nici odată vorbindu-se de ei, dar mai amuș trebuie să vie ficiorul meu «vântul» și el care alérgă și mătură prin tot colțul de lume, de va fi trăind, trebuie să fi dat undeva și de ei. Bagă-te mai întei colea su pat, ca să nu dee deodată cu ochii de tine, căci te prăpădește... Fata ascultă și ședû acolo chitic...

Nu târđie vreme se audí un huit ș-un vijitit strașnic, eră ficiorul babei ce veniá ca un turbat, târind copaci și trosnind crengile prin pădure. — Deschide răpede ușa, mamă! — Baba tace. — Deschide că aici este om pământean și de nu-mi spui, acuș sfârm și restorn tótă casa! — T-oi deschide dragu mamei, numai astêmpără-te o lécă și-apoi oi vedé ce óspe o venit la noi, decât mi-i făgădui că nu l-êi strică. Vântul îi făgădui și după ce intră in casă, se puse la mész, scóse și baba pe fată de su pat și audind despre jelea și dorul ei, i se făcû milă și-i dișe: — Eu șciu unde-s frații tei și chiar astăđi am trecut pe acolo: numai cât tu n'ai să poți ajunge la dênșii, căci casa lor e intr'un vèrv de plop asá de inalt și neted, că numai pasere să îi ai puté sburá. Fata începû amar a plânge și a se tângui, atunci baba îi dișe: — Taci fată că-i bine! Ia găina ce-o ai in traistă ș-o mânâncă și strînge tóte ciolânelele și când vei ajunge la plop lipește câte un ciolânel de copac și-i vedé cum te-i sui pe ele până sus.

Cum o audít fata una ca asta, n'o șciut ce să facă de bucurie, fuga merge de sărută mâna babei, sărută mâna vântului și le mulțămășce pentru tóte, iar a doua și des-de-diminéță porni veselă la drum. Sórele acuma o cunoșcea și se uită cu căldură și drag la dênșă, vântul cel de vèrá aligná puțin printre copaci și-i recoriá fața, cu luna eră prietenă, — se puse fără grijă pe érba verde la umbră și începû a mánca cu mare băgare de sémă găina dela mă-sa, strînse apoi tóte ciolânelele in traistă și porni. Iată că de departe vede un plop inalt cu o căsuță in vèrv, lacrimile o cuprinse și dișe din gură: — Săraccii frățiorii mei, de când ve caut eu și tocmai unde ședeți voi! «Pi 'necetul, pi 'necetul ajunse la co-

pac, scóse un ciolânel din traistă și-l lipi și se făcû scară de puse piciorul, mai scóse altul tot așa, pân se sfêrșiră tóte ciolânelele; încă unu-i mai trebuia ș-ar fi fost sus, dar pe acela îl prăpădise. Pe loc îi veni in minte și-și mușcă degețelul cel mic și cum îl lipi, fu sus!

Se uită ea in tóte părțile, nu eră nime, numai mész stătea intinsă cu bucate și șapte paturi așternute pentru frații ei. Cu dor achipul fiecare așternut și in fiecare căđû câte-o picătură de sânge din degețul ei; veni de se puse la mész, și pe fața de mész curse. După ce mánca și vèđend că inseréză se ascunse pe cuptor, ca nu cumva deodată cine șcie ce să le pară fraților ei și s'o mânânce. Iată că aude un huit, erau ei.

Intrară in casă, se puseră la mész, da din bucate eră máncat. «Hei fraților, nu vedeți că aici o fost cineva, uite că și semn o lăsat, pete de sânge.» Caută ei prin tot locul, se uită pe paturi, tot așa. — Este cine este, dișe ei și se pun iar pe căutat, când dau la cuptor de o fată! — Nu-mi faceți nimic, că-s sora vóstră ș-am venit să ve găseșc! Cu mare bucurie o au cuprins și sărutat, dar ea începû a plânge vèđendu-i că-s cióre și nu-s ca ómenii. — Taci soro, nu te mai vâicără, dar decât vrei să ne veđi cum am fost, fii 7 ani de đile mută și te rógă lui Dđeu pentru noi și ne-om schimbá. Ea se prinse. Ei făcură o grópă adâncă sub copac, o puseră pân in gât, dinainte îi implântară o cruce și-i puseră o carte de rugăciuni, și luară cu lacrimi remas bun dela ea și se duseră; numai un căne avea să vie odată pe și să-i aducă o bucățică de pâne ș-o sticlă de apă.

III

Trecură câțiva ani de atunci și sora cea bună se rugă intr'una lui Dđeu cu lacrimi ferbinți pentru frații sei. Iată că intr'o și vine un ficior de împèrat la vênătóre și din lătratu cănilor, dá peste ea. Când o vèđut-o așa de frumósă, o poruncit scutierilor s'o scótă; ea nu se da, el inse o aduse acasă și se cunună cu ea. Așa trăiră ei mai mult timp, amêndoi intr'o odăiță unde nu intră nime decât sluga ce le aducea de mánca. Lui îi eră dragă și eră mulțămim numai s'o aibă lângă el, nu-i mai trebuia să vorbescă.

De unde și până unde, aude și împèrătésa mama lui că are o noră, hai să mérégă s'o vedă. Intră in odaie, o vede că-i frumósă, dar ce folos, decât nu putea vorbi... și prinse o ciudă așa de strașnică pe dêasa, încât din ciasu acela nu gândiá alta decât cum s'o prăpădescă.

Impèratu nu mai putea de bucurie să vedă cu ce l'a dărui Dđeu și i așteptă cu mare nerăbdare ciasu cela. Dar cât de mare o fost bucuria lui când o vèđut că femeia i-a născut un fêt cu pèrul de argint! Tocmai atunci eră o bătălie și indată ce ș-o sărutat copilul, o mers de ș-o sărutat și femeia ș-o pornit lăsând-o in nădejdea mâne-sa. Impèrătésa atăta așteptă...

Pe loc o luat copilul și l'o dat pe-o apă, iar in loc o pus un cățel. Cum se întorse împèratu, ea fuga îi eși înainte și-i spuse ce fel de odor i-o născut nevêsta, că s'o pretăcut in căne. El tăcû.

La anu împèrătésa cea tineră iar o născut tot așa un băet, și împèratu fiind că trebuia să mérégă, o pus soldați să-l păzescă; da ce folos, că împèrătésa cea bêtrână i-o adormit pe toți, pe copil l'o dat iar pe apă și pe lehună o uns-o cu sânge pe la gură, ca cum l'ar fi máncat ea, indemnând pe împèrat s'o spêndure. Impèratul n'o vrut, dar când in al treilea an femeia lui iar o născut așa un băet și i-o spus mă-sa că și pe acesta l'o máncat, s'o supèrat tare

ș-o poruncit să-i ridice spânzurătorea, iar pân atunci s'o pue 'n lanț ca pe câni.

Spânzurătorea eră gata, ograda eră plină de ômeni ș-amu o duceau la mörte; biéta împărătésă plângea de se prăpădiá, dar nimic nu-i putea ajutá decă n'avea gură să vorbescă... iaca că tocmai atunci se arată și cei 7 frați și copiii ei trei, și strigă la călău, să stee cu judecata... Se implinise cei 7 ani... Atunci și ea, spre spaima tuturor, o inceput a vorbi ș-a spune la ômeni și împărátului istoria și dreptatea ei, arătându-le pe frați și pe copii. Impărátu s'a bucurat tare și pe mă-sa a legat-o de cõdele a doi cai; iar cu femeia lui o făcut nunta a doua ôră și de n'o murit trãesc și astăzi.

Elena Voronca.

Ce te miri?...

Ce te miri așa, iubită? lucru e atât de clar:

A fost scris in cartea sorții ca noi doi să ne iubim;
Dar a pus crudela sörte și acel cuvânt barbar,
Ca in vîeța nãstră tãtã numai rar să ne întelnim.

Fost-a scris cã-a nãstre ñile să se scurgã tot in dor;
Sã iubim, dar vecinic vîeța să ne fie cu dureri;
Sã simțim in inimi taina legãturii dulci de-amor,
Dar să n'avem parte 'n lume de divinele-i plăceri.

Ah! de câte ori vîeța cu miseriile-i reci
In deliciuri dulci se schimbã de a dragostei vãpãi;
Cãt de-adese ori îți umple golul visurilor seci
A iubirei șoptã dulce și a inimei bătãi!

In a vîeții șiruri triste de dureri și suferinți,
Cãt de-adese aști balsam intr'un drãgãlaș cuvânt;
Ș-aruncat in valuri grele de ai sorții aspri dinți,
Cãt de-adese o zimbire face-ți raiul pe pãmânt.

Sã-ți inchini fruntea pe peptul copiliței ce iubești,
Sã o veți privindu-ți dulce și mãnușele sã-i stringi
Și cu ochii tei din ochii-i fericirea sã ceteșci
Și-ntr'un zimbet de iubire chinurile sã le stîngi!

Dar așã, departe ambii, inimile nãstre 'n dor,
Fãrã nici o mângãere, nici o rađã de noroc;
Sufletul ne mistueșce-al desperãrii negru nor,
Iar in peptul nostru arde al iubirei vecinic foc.

Vai! adese cãnd gãndirea mi-i mai vie ca-alteori,
Me intreb atunci in mine: fi-mi-va dat a te avé?
Fi-mi-va datã ca vr'odatã copleșit de dulci fiori,
Sã te string in brațã dragã și sã ñic cã ești a mea?

Va puté sosí momentul ca la umbrele de fag
S'ascultãm uitãnd de lume ale codrului cãntãri
Și privindu-ne adese, tu cu drag și eu cu drag,
Sã uitãm nefericirea ș-a iubirii desmerdãii?!

Vie, ah! sã vinã-odatã, am uitã cã ce-i acum;
Capul teu pe peptu-mi dragã, vei avé ca sã ț-i-l culci;
Gãndurile nãstre sbõre — le vom da un liber drum,
Iarã dorul o sã-mi stîmperi cu-ale tale buze dulci.

Și șopti-mi-vei cãte tãte; eu cu drag o sã te-ascult,
Cãci me 'ncãntã tãtã vorba de pe buzele-ți de erini;
Și zimbã-mi-vei una 'ntruna; te-oi privi atãt de mult,
Cãci un rai vedé-voi dragã 'n ochii tei de farmec plini!..

Nebunie, visuri vane, ce se nasc in creri ferbinți,
Cãnd — uitãnd realitatea — dai gãndirii liber drum;
Cãci in darn, a nãstrã vîeța cu a inimii dorinți
A fost scris ca 'n veci sã fie cu durerile-i de-acum!

I. M. Ritișorean.

Medicina populară.

Credințe, datini, doftorii și descãntece populare.

III.

Brînca sãu orbanului.

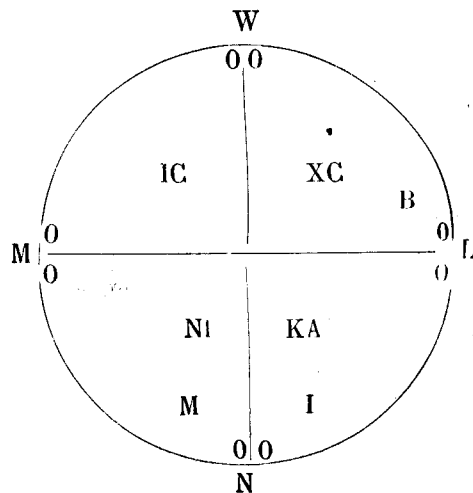
(Rothlauf.)

Brînca este una din bólele contagióse la popor și se face mai mult in fața la cap.

Indatã ce se face unuia brînca la noi in sat, salergã indatã la »dascãl« ducându-i un ou »de léc« pentru scrierea brîncai pe un petec de hãrtie. Oul se pune jos (cãci »nu e bine a-l da cu mãna«) ñicând: Nu-ți dau lécul, ci oul, iar lécul il iau dela Dumneđu prin tine.»

Eu am invěțat a scrie dela tatãl meu D. Liuba antecesor in oficiu care iarăș a invěțat dela antecesorul seu.

Ne-am convins, cã in comunele vecine tot invěțãtorul serie brînca. Cum și de cãnd se sustine acestã datinã in popor, nu se pãte șci; se crede inse, cã numai scrierea brîncai prin dascal pãte sã aibã léc. Brînca se scrie pe un petec de hãrtie așã:

Linia cercualã, cea perpendicularã, apoi cea orizontalã se trag indêrêt. Pãnã sũnt aceste gata, se ñice: Ceea ce ești mai cinstitã ș. a. m.

Apoi se serie indêrêt IC, XC, NI, KA apoi M L (Mãntuitorul lumii), O N (om am fost nime nu m'a cunoscut), C M (ceea ce ești mai cinstitã) B I (brînca intãrsã), iar pãnã se fac cercuri la unghiuri, ñice: »Cum scriu eu intors, așã sã se intãrcã brînca dela N.»

Se mai recomandã bolnavului, sã rađã curcubete (dovleți) pe rãzalã și cu acelea sã se lege nen-trerupt așã, ca sã fie totdeuna reci pe brînca, sãu:

In lipsa acestora: sã se facã aluat din tãrîțe de grãu sãu din fãinã de cucuruz cu oțet și cu acesta a se legã sãu pune pe brînca.

Vrãjitõrele cred și dau cu socotéla, cã brînca este o pociturã (lovit de spirite rele) care nu trece, pãnã nu se cruntã cu sãnge din cõda sãu urechea unui mîț (piscã) negru.

Descãntecul de brînca.

Se ia la mãnã o pãnã nãgrã și incepe vrãjitõrea:

Amin, amin !
 Descântecul maicii Mării,
 Plecat-a un om roșu,
 Intr'un codru roșu,
 Să taie lemne roșii,
 Să facă o mănăstire roșie,
 Cu noue uși,
 Cu noue ușițe,
 Cu noue ferestri,
 Cu noue ferestruiche ;
 Cu noue turnuri,
 Cu noue turnurele,
 Cu sânta (șiuă de aș) între ele,
 Să caute la stele,
 Să aducă lui N. lecurele.
 Plecat-a omul roșu
 In codrul cel roșu,
 Taie 9 grințele roșii,
 9 tânjele roșii,
 9 pluguri roșii,
 Prinse 6 boi roșii,
 Să facă arături roșii,
 Sémână grâu roșu,
 Crescú grâu roșu,
 Îl tăeră 9 ómeni roșii,
 Făcură din el snopi roșii,
 Cristași (petenii) roșii,
 Făcură arie roșie,
 Trăerară grâu roșu,
 Vânturară grâu roșu,
 Duseră la móră grâu roșu,
 Au băgat in 9 coșuri grâu,
 Au cășat o bucată mare,
 S'astrîng (adună) nemțonele,
 Ungurónele,
 Măncară,
 Se săturară.
 Se ogoiră,
 Se potăiră,
 Așá să se ogoéscá,
 Să se potăéscá,
 Obrinciturile,
 Pociturile,
 Strîcniturile,
 Umflăturile,
 Brîncile,
 Gîrlele,
 Din cap.
 De după cap,
 Din puterióre,
 Din tóte osióre,
 N. să remănă curat lumnat etc.

Apoi ea începe de nou tot cuvintele acestea,
 punând in locul adjectivului «roșu» «negru.»

Plecat-a un om negru,
 Intr'un codru negru etc.

Apoi

Plecat-a un om alb,
 Intr'un codru alb etc.

S. Liuba și A. Iana.

Sarcina omului de stat e să facă pe cale legală ceea ce, fără el, s'ar face prin revoluțiune.

*

Părerile omului îi călăuzesc gândirea ; impresiunile lui îi guvernază viața.

*

Publicațiunile istorice ale literaturii române in 1882—1889.

De Nic. Densușlanu.

(Urmare.)

Dreptul internațional. Dreptul internațional cu privire la România are a înregistra și câteva publicațiuni noue. Indemn la acestea a dat pretensiunea rădicată de diplomația austriacă, de a avé loc și vot in comisiunea supraveghiătoare a navigațiunei pe Dunărea inferióră. Ministerul român pentru afacerile esterne publicase in anul 1883 o așa numită carte verde¹. Acésta cuprinde in partea istorică diferitele dispozițiuni ale dreptului internațional dela 1792 până la 1883 relative la navigațiunea de pe rurile internaționale. Se cuprind in acésta carte anume : «Conventione naționale dela 1792, determinațiunile congresului dela Rastatt 1797/9, ale congresului de Viena 1815, ale celui din Aachen 1818, ale conferințelor de Viena 1854/7, ale congresului de Paris 1856, protocoalele comisiunei dunărene 1856/9, actele despre neutralisațiunea Dunărei sub resboiul rusoturcesc, și in fine notele diplomatice ale României pentru absoluta libertate a navigațiunei pe Dunărea inferióră. In acelaș timp a publicat și Holtzendorf un studiu juridic despre drepturile riverane ale României asupra Dunărei². Acésta lucrare e basată pe analiza esactă a cestiunei de navigare pe Dunărea inferióră și ajunge in fine la conclusiunea, că drepturile și situațiunea României cu privire la navigațiunea de pe Dunărea inferióră nu se pot modifica nici decum fără convoirea ei, și că introducerea Austro-Ungariei in comisiunea de inspecțiune a navigațiunei pe Dunărea de jos — fără a fi stat riveran — e in contra tuturor principiilor și tuturor dispozițiunilor dreptului internațional ; mai departe că România are dreptul deplin a esecută énsaș pe țermurile român regulementele de navigațiune, și in fine că drepturile unui stat riveran nu se pot nici decum vătémá prin alt stat, care nu are nici un teritor pe țermure. Aceeăș cestiune a tractat-o și Dahn³ din punct de vedere scientific. Dênsul a declarat, că incercarea de a concede Austro-Ungariei drepturile unui stat riveran, unde ea nu e stat riveran, e diametral opusă principiilor dreptului internațional, și că conclusele conferinței din Londra dela 1883, la care România — de și cel mai mare stat riveran la Dunărea inferióră — n'a luat parte, pentru ea nu au nici un efect obligátor, că regulementele de navigațiune dela pórtá de fer in jos nu pot avé nici decum scopul a vătémá drepturile teritoriale ale statelor riverane. Ací a fost deci un cas frumos pentru jurisții germani a-și rădicá vocea pentru dreptul internațional și a luá pozițiune in contra erorilor diplomației, și rezultatul acestei apărări energice a și fost⁴, că conclusele conferinței de Londra ca neesecutabile s'au pus ad acta.

Insemnari din archive și biblioteci. Noue scrutări pentru istoria română a fost întreprins prof. Bianu in Polonia. In raportul seu către Academia română⁴ comunică dênsul, că mitropolitul Dosoteiu (1670—86)

¹ Cestiunea Dunărei. Acte și documente. București, Ministerul afacerilor străine. 1883. 4°. XVI, 912 p.

² Fr. v. Holtzendorff, Les droits riverains de la Roumanie sur le Danube. Edition française. Leipsic, Duncker & Humblot, 1884. VII, 292 p. (Și românește sub titlul : Rumâniens Uferrechte an d. Donau. Leipsig, Duncker & Humblot. 1883.)

³ F. Dahn, Eine Lanze für Rumänien. Eine völkerrechtliche u. geschichtliche Betrachtung. Leipsig, Breitkopf & Härtl. 1883. 123 p.

⁴ I. Bianu, Insemnari istorice și literare adunate din biblioteci și archive galițiene. (Estras din Analele Academiei române Seria II, Tom. VIII, Sect. I.) București, tip. Academiei

L A P A T I N A T .

când a trebuit să părăsască țera de frica Turcilor, a luat cu sine întreg arhivul vechiu al mitropoliei moldovene și s'a retras cu același la Zolkiew, un castel al regelui polon Sobieski. Aicia a ramas Dosoteiu șese ani, apoi s'a dus în Rusia lăsând în Zolkiew arhivul mitropolitan moldav, care inse nu s'a mai readus în Moldova. Castelul Zolkiew, împreună cu arhivul mitropolitan moldav, în anul 1740 a ajuns în posesiunea familiei Radziwill. Numai în anul 1787, deci după un secol deplin, s'a confăcut un inventar al arhivului, propriamente numai al documentelor sub titlul: *Inhalt deren sämmtlich im Fürst Radziwill'schen Archive zu Zolkiew vorgefundenen, die Suczavaer Metropole betreffenden Urkunden**. Astăzi inse nici aceste documente momentose pentru istoria română nu se mai află în Zolkiew, și profesorul Bianu, pe lângă toate silințele sale n'a putut afla până acum, unde vor fi ajuns anume aceste documente și acte. — Prof. Bianu ne dă deodată în raportul seu către Academia română detaliuri interesante despre alte manuscrite și documente, care se află în bibliotecile și arhivele din Craiova și Leopole. — Episcopul Melchisedec și prof. Marianu, amândoi membri ai Academiei române, au cercetat mănăstirile românești Dragomirna, Putna, Rădăuți, Părâuți și Sucéva și au descris în memorialele lor către Academia română inscripțiunile, manuscritele, anticități etc.¹⁻³ aflate acolo. În Rădăuți se află și mormântul voidodului Bogdan I, care în secl. 14 a emigrat cu Românii sei din Maramureș și a întemeiat principatul român al Moldovei. — Cercetări istorice noue s'au făcut și în Moldova. Bianu a cercetat mai multe monastiri moldovene precum: Némțul, Secul, Vêraticul, Proboța și ne-a dat nbtite interesante despre manuscritele și despre sculele bisericești aflate acolo.⁴ — Episcopul Melchisedec a cercetat celebra bibliotecă a dlui D. A. Sturdza din Miclăușeni și a publicat o descripțiune interesantă a documentelor și manuscritelor de acolo.⁵ Tot Melchisedec ne-a dat un catalog al manuscritelor serbești și rusești din biblioteca monastirei Némțul.⁶ Densul a descris în acest catalog și cuprinsul manuscritelor și notițele istorice, care se află într'ensele. — Prof. Bogdan a scrutat și studiat mai multe manuscrite și documente slavo române din biblioteca curții din Viena și a trimis despre acelea douë raporte către Academia română.^{7,8}

Archeologie, numismatică, sfragistică, heraldică și genealogie. Pentru archeologia țărilor dacice ofere un

* Cuprinsul tuturor documentelor relative la mitropolia Suceavei aflate de față în arhivul principelui Radziwill.

¹ Melchisedec, O vizită la câteva monastiri și biserici antice din Bucovina. (Estras din Analele Academiei române Seria II, tom. VII, sect. II.) București, Academia română. 1885. 4°. 89 p. Fr. 1.

² S. Fl. Marianu, Câteva inscripțiuni și documente din Bucovina. (Estras din Analele Academiei române. Seria II, tom. VII, sect. II.) București, Academia română. 1885. 4°. 16 p. Fr. 0,50.

³ id., Biserica din Părâuți în Bucovina. (Estras din Analele Academiei române. Ședința dela 22 martie 1888.) București, Academia română. 1887. 4°. 8 p. Fr. 0,20.

⁴ I. Bianu, Note dintr'o excursiune în Moldova: Col. I. Traian (1882), p. 107-15.

⁵ Melchisedec, Biblioteca domnului Dimitrie Sturdza dela Miclăușeni: Rev. p. ist. Vol. 4. II (1885). p. 700-13, Vol. 5, III (1885) p. 142-52.

⁶ id., Catalog de cărțile serbești și rusești manuscrite vechi, ce se află în biblioteca santei monastiri Némțului: ib. I. II) 1884, p. 129-43. — Notițe despre manuscritele, inscripțiunile și portretele principilor din feluritele monastiri române, se află la: X Gr. G. Tocilescu, Raporturi asupra câtorva monastiri, schituri și biserici din țără. București, Academia română. 1887. 4°. 90 p. Fr. 1.

⁷ I. Bogdanu, Câteva manuscrite slavo-române din biblioteca imperială dela Viena. (Estras din Analele Academiei române. Seria II, tom. XI.) București, Academia română. 4°. 29 p. Fr. 0,50.

⁸ id., Cinci documente istorice slavo-române din archiva

interes particular publicațiunea profesorului Odobescu¹ edată pe spesele guvernului român sub auspiciile Maj. Sale regele Carol I. Tesaurul dela Petrôsa, proprietatea museului din București, e de proveniență gotică și constă din vase și alte juvaere din timpul când au ședut Goții în Dacia. Tomul prim din publicațiunea lui Odobescu apărut până acuma, cuprinde mai înteu istoria descoperirii și descripțiunea tesaurului (discus, torques, armilla.) Urmază apoi estinse studii comparative asupra tesaurului dela Petrôsa și a altor diverse scule de aur și juvaere din mai multe musee europene. — Sutz, conservator al museului din București, a diserat despre tesaurul dela Turnul Măgurele, descoperit în anul 1880². Acela se află acum în museul din București și constă din mai multe inele de aur pentru ornamente. Sutz e de părere, că aceste inele sânt ornamente pentru scaune, flămure și alte obiecte de acésta plasă, și crede că acelea s'au fabricat în Dacia cam în secl. 5 înainte de Christos. — În altă disertațiune a vorbit Sutz despre lanțul de aur dela Grădiștióra (Transilvania), carele se află în cabinetul de anticități din Viena, și despre tesaurul din Maramureș (inele ornamentale de aur),³ proprietatea museului din Budapesta. Cu privire la istoria Romanilor în Dacia, mulțămită interesării guvernului român, avem a însemna un nou și bogat material epigrafic în București. Aceste desgroări le-a condus cea mai mare parte profesorul Tocilescu, directorul museului național. Inscriptiunile s'au publicat mai tôte în comunicațiunile archeologico-epigrafice din Austria⁴. Alte notițe și studii archeologico-epigrafice s'au publicat de prof. Tocilescu în revista sa pentru istorie și archeologie⁵.

Ce se atinge de colecțiunile nôtstre numismatice, colecțiunea monetelor naționale dela Academia română se pôte consideră ca unul dintre cele mai mari tesauze științifice ale României. Acésta intrégă colecțiune e a se mulțămă amôrei de istorie și zelului dlui Sturdza, secretar general al Academiei române. Într'un memoriu către Academia română, descrie Sturdza seriile monetelor române până cum cunoscute dela Alesandru cel bun (1401-32) și dela Stefan cel mare (1458-1504)⁶. Dela cel dinteu se află în colecțiunea nôtstră nu mai puțin de 71 tipuri diverse, și singur acest fapt ne dă măsura pentru bogăția colecțiunii nôtstre de monete naționale. — Sutz a publicat douë tractate interesante, unul despre sistema monetară primitivă din Asia mică și Grecia⁷, altul despre pondul primitiv normal al monetelor⁸.

(Va urmă.)

T. Roșiu.

curții imperiale dela Viena. (Estras din Analele Academiei române. Seria II, tom. XI.) București, Academia română. 4°. 34 p. și 4 carte Fr. 1.—)

¹ A. Odobescu, Le trésor de Pêtrôssa. Historique Description. Étude sur l'orfèvrerie antique. Ouvrage publié sous les auspices de sa Majesté le roi Charles Ier de romanie. Tome I, avec 3 planches et 253 gravures. Paris, J. Rothschild éditeur, 2°. XXIV, 514 p. Fr. 150.

² M. C. Sutz, Tesaurul dela Turnu-Măgurele: Rev. p. ist. I (1883) p. 1-16.

³ id., Lanțul de aur dela Grădiștióra și tesaurul din Maramureș: ib. p. 282-92.

⁴ Gr. G. Tocilescu, Inschriften aus d. Dobruscha: Archaeo-epigr. Mitthe-lungen a Oesterreich 6 (1882), p. 1-52, 8 (1884), p. 1-34.

⁵ id., Revista pentru istorie, archeologie și filologie. An. I (1883), II (1884), III (1885). București, tip. Academiei române.

⁶ D. A. Sturdza, I. O scrisôre autografa dela Mihai Vitezul. II. Stégul lui Șerbanu-Vodă Cantacuzino. III. Noue descoperiri numismatice române. București, Academia română. 1888. 4°. 21 p. și 1 carte Fr. 0,50.

⁷ M. C. Sutz, Systèmes monétaires primitifs de l'Asie mineure et de la Grèce; Rev. p. ist. I (1883), p. 214-47.

⁸ id., Etalons ponderaux primitifs et lingots monétaires ib. II (1885), vol. IV, p. 401-63.

Mama lui Goethe.

Dacă am primit o scrisoare și ne place modul în care e scrisă, atunci căutăm ocaziunea a face cunoștința persoanei care a scris-o — dacă cetim vre-o operă literară care ne procură plăcere, atunci nu ne interesăm numai de celelalte scrieri ale autorului, ci și de viața lui particulară; și tot așa e, dar într'un mod mai desvoltat, la muzică. Inse decât cutare ori cutare poet sau scriitor a reușit a-și crea o așa-zisă «comunitate», marii compozitori muzicali au chiar parte de o adorațiune nemărginită, — probabil fiind că muzica mișcă mai mult inima omului, decât lectura.

Așa dar o înțelegem foarte bine, de ce, cetind pe vre-un autor, dorim să aflăm și biografia sa, și decât e unul care a devenit celebru, ne interesăm și pentru totă familia sa. Înțelegem aceasta foarte bine și înțelegem asemenea că, după mărtea unor scriitori așa de fericiți, se adună toate scrierile lor, toate lucrurile și tot mobilierul lor, spre a fi arătate generațiilor viitoare, zicându-le: «Aci și în așa mod a lucrat cutare sau cutare bărbat însemnat!». Înțelegem foarte bine ca să se adune corespondența lor intimă, spre a ne arăta caracterul de om al poetului, pe care-l cunoșțem din scrierile sale. Inse e ridicol, ca în locul venerațiunii să facem un joc de deificare; e absurd a desvâli lucrurile ce trebuie să rămăie acoperite; e o prostie, ca în loc de-a păstră și de a publică scrierile poetului, care ne arată imagina sa, să adunăm și să venerăm și peticile de hârtie pe care poetul-om a însemnat rufele murdare ce le-a încredințat spălătoresei sau datorile ce le-a avut la cismar și la croitor. «Du sublime au ridicule il n'y qu' un pas!»

Tocmai o mare parte a adoratorilor lui Goethe au uitat acesta și — au și devenit ridicoli în ochii omenilor cu mintea sănătoasă. Me interesază scrierile poetului, me interesază și persoana poetului, ba me poate interesă și familia și origina sa, inse nici odată digestiunea și evacuațiunea sa și alte lucruri de acelaș rang. Am ținut să amintesc aceasta, înainte de-a me încercă a descrie în puține rânduri simpaticul caracter al mamei lui Goethe, care, fără îndoială, a contribuit foarte mult, ca fiul ei să devie cea ce e: cel mai mare poet al Germanilor.

Acei cari au cunoscut pe mama lui Goethe, ziceau, că nu se miră că ea a înzestrat lumea cu un bărbat așa de însemnat. Și noi, cetind scrisorile acestei femei admirabile, adresate fiului sau sau prietenilor sei, noiei sale și marei ducese de Weimar, nepotului sau și fiului domnei de Stein, cunoscuta prietenă a lui Goethe, dela curtea din Weimar, — și noi căpătăm această convingere. Nu s'a mai vădut de când e lumea, atâta bunătate, atâta naivitate sufletescă, atâta încredere în Dumnezeu, atâta sentiment firesc și atâta înțelegere pentru toate afacerile vieții, pentru toate întâmplările, fie ele plăcute sau neplăcute, fie ele vesele sau triste. Și aceste însușiri le-a avut o femeie, care nu și-a pierdut anii cu studii academice; o femeie care lucra și în bucătărie și în casă, o femeie care, pe cât eră de deșteptă, pe atâta eră și o gazdă bună. De multe ori, cetind scrisorile domnei Goethe — care adoptase numele de «Aja», cu toate că numele ei de botez eră Ecaterina, — ne mirăm de claritatea perceperei sale, ne mirăm de critica fină care o face producțiilor literare, muzicale sau ar-

tistice — și toate acestea în puține cuvinte, nu cu introducțiuni și cu concluziuni, fără prologuri și epiloguri, cum o face mulțimea criticianilor din școala modernă. Și de câte ori aruncă câte-o privire în volumul care cuprinde scrisorile acestei nobile femei, de câte ori trebuie să facă o comparațiune între femeia trecutului și femeia de astăzi, am o singură rugăciune: dea Dumnezeu ca nevestele și ficele noastre să semene numei lui Goethe.

*

Mama lui Goethe resăria dintr'o familie învățată, adecă cu studii academice; acesta ni o arată numele de familie al tatălui ei, Textor, avocat și consilier la magistratul orașului liber Francofort pe Main, care, cu câteva generațiuni mai înainte, eră Weber în limba germană. Eră un obicei al învățătorilor germani, cari cultivau științele în limba latină, să-și traducă și numele în această limbă clasică. Asta e cauza, că găsim până în ziua de astăzi multe personalități germane cu numele latinesc. Tatăl ei, un om cu o pozițiune înaltă, i-a dat o creștere destul de bună, și a făcut din fiica sa o femeie perfectă din toate punctele de vedere. Inse cu greu o înțelegem, cum s'a decis să dea copila sa, într'o vârstă foarte fragedă, după Ioan Caspar Goethe, tatăl marelui poet, care, de și cu o cultură însemnată și cu o pozițiune frumoasă — eră un scurt timp membru al consiliului municipal din Francofort, trăind apoi, ca particular, cu titlul de «consilier împărătesc» — totuș nu eră nici dintr'o familie strălucită, și nici nu se potrivea în vârstă cu dșora Textor — eră cu douăzeci și unu de ani mai bătrân decât logodnica sa. Nu cunoșțem împregiurările cari au pricinuit această căsătorie, dar mulțumim destinului pentru această părechiere, căci cine știe decât mama lui Goethe, măritându-se după un alt bărbat, ar fi avut parte de un fiu, cum l'a născut bătrânului ei bărbat Ioan Caspar Goethe (născut la 1710 și mort la 1782).

Domna Aja, născută la 1731 și decedată la 1808, deja din primul moment în care a intrat în casa bărbatului ei, eră de perfecțiunea aceea, care se admiră mai pe urmă. Bărbatul ei, și din pricina vârstei sale și din pricina caracterului seu, cam retras de fire, ar fi dus o viață casnică cât se poate de nefericită, decât soțiora sa nu l'ar fi înțeles dela început. Și el iubiă literatura și artele, cum am zis-o deja de Aja, dar pe când mama le cântă cu inimă, tatăl lui Goethe eră un om, la care rațiunea și răsăla convingerei mergea înainte de toate. Ea a fost pururea veselă și voioasă, el rar că ridea, totdeauna arată o față cât se poate de serioasă și posomorită. Aja deja dela început eră pasionată după micul ei «Wolf», sau cum îl mai numia «Hätschelhans» — Hans cel resfătat, — după desordinea care domnia în camera lui, ca a unui poet, inse încă înainte de a fi genial și poet, — pe când tatăl eră de o asprime ne mai pomenită cu copiii sei, și gata ori-când a face un scandal teribil, decât vre-o carte, pe care el o pusesse în drăpta secretarului, s'a mutat de fișorul seu la stângă. Și, activ cum a fost micul poet în tinerețea sa, astfel de lucruri se întâmplase nu tocmai rar. În astfel de ocaziuni, Aja, ângerul bun al casei, căută să împace pe toți, acoperia, luă asupra-și multe din lucrurile de cari nici nu știe, eră mijlocitora cea mai excelentă — numai ca în casa ei să fie pace și bună-înțelegere. Câte laude, câtă recunoștință merită o astfel de soție, o astfel de femeie, cu toate că în mică parte tot așa sunt toate soțiile și toate mamele.

Ne însuflă un respect prea mare, încrederea în Dumnezeu, ce-o găsim așa des exprimată în scrisorile domnei Aja. Și că nu întrebuiță formulele obișnuite, invocând ajutorul lui Dumnezeu, fără a-ș da cont

asupra însemnătății lor. Un suflet așa de clar, o credință așa de limpede, un sentiment așa de fin, toate acestea le găsim numai la mama lui Goethe, și în zădar le am căutat la toate celelalte femei cari au jucat un rol 0re-care în viața omenescă. Ce-i drept, rolul d0mnei Aja eră ceva indirect, fiul ei eră marele poet Goethe și ea numai mama lui. Dar în realitate nu e tocmai așa; tatăl lui Goethe n'a jucat nici odată rolul soției sale, cu toate că nici el nu eră om incult. Și cine își dă silința a studia corespondența d0mnei Aja, prea repede va câștiga convingerea, că ea ar fi fost aceeaș, chiar decă n'ar fi născut pe Goethe.

S'ar înșelă inse acela care ar crede, că mama lui Goethe ar fi avut măcar o picătură din sentimentalism religios, obișnuit pe acele vremuri. Ea avea o credință așa de complectă, cum nu o găsim astăzi nici la cei cu o credință liberală, dar nici la acei cu una pozitivă. Ea nu se interesă de controverse și de certuri bisericesci, ei nu-i păsă de aceea neînțelegere care a desbinat și desbinază până în ziua de astăzi mii de inimi frățesci. Ea își iubiă Dumnezeuul care a fost inoculat în inima ei, fiind copilă încă, și îmbrățișă cu aceeaș iubire dumnezească pe toți cari i-au vorbit vre-o vorbă bună. Se feriă de sentimentalism și de romantism, nu dădea mână celor cari în loc de o religiune rațională și înțelesă, căutau să o incarce cu fel de fel de misterie și obscurități; avea înainte de toate o inimă omenescă și de o latitudine maiest0să. Tocmai decă nu înșulă respect și noue, bărbatilor, cari de obicei sântem mai reci în astfel de chestiuni și mai materialști.

Religiositatea mamei, nu mai incapa nici o indoieală, a influențat foarte mult și asupra fiului. Forțe multe locuri în admirabilele ei scrieri ne o dovedesc până la evidentă. Și încă ceva a moștenit fiul dela mama sa: cunoștința bibliei. Va rîde p0te unul și altul asupra acestei laudabile însușiri, dar cercetând în scrisorile d0mnei Aja întrebunțarea admirabilă a versurilor biblice, găsind și în lucrările lui Goethe din când în când pasage influențate de lectura bibliei, atunci va înțelege de ce punem atăta preț pe acest fapt.

Nu dicem prin decă n'am suferi o altă lectură; și Goethe și mama sa au citit biblia și pe lângă asta mai toate producțiunile literare de pe acele vremuri. Dar nici o carte din lume nu ne inspiră acea incredere, acel entuziasm divin, pe care ni-l dă biblia — decă nu începem a o ceti când sântem deja în vîrstă, când e deja prea tîrziu.

D0mna Aja citiă mult; din când în când vedem în scrisorile ei, că r0gă pe fiul ei, deja ministrul arhiducelui de Weimar, să-i trimită numerile «Mercurului» — pe atunci, diarul literar cel mai răspîdit — cari îi lipsesc. Și în puține cuvinte își dă opiniunea asupra operelor cari le-a citit. Pe lângă asta, d0mna Aja mai cultivă și musica; eră departe de Weimar, sediul muselor, dar, trimitendu-i-se vre-o compozițiune în manuscris, ea nu mai știe cum să mulțumescă și cum să-și arate recunoștința. Și asta eră o trăsătură specială în viața psihică a mumei lui Goethe: știe să mulțumescă, simția foarte bine, că, de și acela care ne dăruiește ceva nu o face spre a i se mulțumi, totuș se bucură când îi mulțumim; mulțumirea îi sugerază opiniunea, că darul seu ne-a impresionat în mod plăcut, și de aceea bucuria lui. Așă vedem cît de bine știe d0mna Aja să mulțumescă fiului ei și noiei sale, arhiducesei și prietenilor literari etc. Și toate mulțumirile acestei femei, decă o vedem din primul moment, nu sînt de soiul acela convențional, usat în timpurile n0stre; par că simțim și noi, cetind scrisorile de mulțumire ale

d0mnei Aja, cît de multă bucurie i-a procurat darul cutare seu cutare, fie el mic seu mare.

Acetă mare modestie e lipită de o inimă care intr'adevăr iubește. Cine iubește din totă inima, se bucură și la cea mai mică atențiune ce-i acordă un prieten 0re-care. Femeile n0stre se bucură cînd le aducem un trandafir, prima-donele și alte femei de acest fel așteptă cadouri care costă mii de lei. Prin decă am caracterizat, cred, caracterul pers0nelor modeste și a aceloră cu pretențiuni nefondate...

Decă am dîș inse, că cine iubește acela e și modest, atunci putem dice că acela care iubește, acela și simte dorul. Nu me gîndesc de loc la o tineră păreche; dar 0menilor sinceri li e și dor după prieteni, după rude chiar mai depărtate, după cunoscuți. Un astfel de dor îl vedem des exprimat în scrisorile d0mnei Aja; și ni se arată intr'un mod așa de sublim, încât și aicea fericita mamă a marelui poet ne inspiră un adînc respect.

Și ca un adevărat tip de femei, cum, cu părere de reu, prea rar îl găsim în zilele n0stre, d0mnei Aja îi place foarte mult să ședă acasă, urînd dese primblări și călătoriile cari obosesc așa de mult. Mama lui Goethe ne laudă mēsa rotundă din casa ei; impregiurul acestei mese îi place să ședă cu prieteni și cu prietene, să converseze, să citescă, să glumescă și să rîdă. În nici un loc din lume, își inchipue ea cu drept, nu p0te fi mai frumos, decît în casa ei, la mēsa-i rotundă. Și de cîte ori o invită archiducesa de Weimar să o viziteze, pe dēnsa și pe marele-i fiu, d0mna Aja găsia cîte-o scusă, cîte-un respuns politicos, și nu plecă, fiind că nu-i plăcea călătoria și desordinele ce le pricinuește fie chiar voiagiul cel mai mic.

De o raritate esemplară mai e și tactul d0mnei Aja. Î observăm des și mai ales în ce privește viața lui Goethe cu iubita sa Christiana, devenită apoi soția lui. Voi vorbi p0te la altă ocaziune de acetă faptă însemnată și mult criticată în viața lui Goethe. Inse deja aicea trebuia să amintesc purtarea corectă a d0mnei Aja. Știe că Goethe, fiul ei iubit, trăește cu o femeie, cu care nu eră căsătorit; înțelegea inse impregiurările cari l'au făcut pe poet a amănă căsătoria sa, și trată pe amanta fiului seu ca femeea-i legitimă, cum o și merită.

Cea mai bună ocaziune ca să admirăm esecelentul ei caracter, ni-l dă b0la bărbatului seu, care dură multă vreme. D0mna Aja atunci nu a mai fost soția, ci infirmiera bētrânului ei bărbat; inse nici odată nu se vâietă, nici odată nu se plîngea de s0rta-i amară. Și cînd muri bētrânul consilier, ea nu s'a mscat și n'a plâns cu lacrimi de crocodil m0rtea sa. Eră bine pentru reposatul și bine pentru dēnsa — d0mna Aja cuteză să o afirme în public. Și a putut să o facă, fiind că, ea și în alte impregiurări, vorbiă adevărul.

Și cînd a fost singură, cînd vizitele s'au mai rărit și bētrânețea a început să o supere și pe dēnsa, ea căută să se consoleze cetind scrierile genialului fiu și admirând darurile ce i le-a trimis archiducesa din Weimar și celelalte pers0ne care o iubiau și o stimau.

Așă trăia și așă a murit fericita mamă a lui Goethe.

Dr. M. Hârsu.

Cea mai mare parte din părinți dau totodată și lecții bune și pilde rele. Numai cele din urmă dau inse r0de destule.

*

E destul ca un lucru să pară necređut, pentru ca o femeie să fie sigură de el.

La patinat.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 557. —

In timpul din urmă patinatul s'a răspândit atât de mult, încât nunumai orașele mai mari, ci și multe de cele din provincie au locuri pregătite anume pentru patinat.

Moda acésta e una din cele mai cuminte, căci patinatul este un exercițiu corporal foarte sănătos. Ministrul de culte de curând a trimis un ordin-cercular către toți protoinspectoriile școlilor medii, invitându-i să ofere tinerimei ocațiuni de patinare.

Lilica reprezentată prin ilustrațiunea acestui numer s'a dus și ea la patinat. Mamica a îmbrăcat-o bine să nu recască. Ce fericită e!

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șolri literare și artistice. *Carmen Sylva*, care lucrează cu stăruință și pe terenul dramatic, scrie acuma o dramă nouă intitulată «Mihaiu Vitezul.» — *Di Titu Maiorescu* va publica în cursul anului acestuia cursul seu, ce-l face la universitatea din București asupra literaturilor germane, franceze și engleze. — *Di Traian Demetrescu* a publicat la București un volum de 180 pagini, intitulat «Profile Literare», care cuprinde câteva impresiuni critice asupra unor autor români și străini. — *Pictorul Grigorescu* s'a deschis esoposia de tablouri la București in mercuria trecută. — *Di I. N. Iancovescu* scote la București in volum importanta scriere «Robia viitoare» a lui Herbert Spencer. — *Di Ioan Gherca*, ca respuns la acésta, publică la Socec un studiu intitulat «Robia și socialismul.» — *Di George Simu* publică invitare de abonament la novelele sale populare, care vor apăre sub titlul «Nopti de iernă.» — *Dșora Elena Văcărescu* va pune sub tipar un nou volum de poesii tot sub titlul «Chants d'aurora», sub care a mai publicat un volum care a fost premiat la Paris. — *Di A. D. Xenopol* va da la lumină șilele acesteia volumul al patrula din «Istoria Românilor.» — *Di P. Rașcan* a publicat la București prima parte a cursului seu de «Istoria Universului», care conține istoria orientului.

O nouă onlegere de poesii populare. Cetitorii noștri știu, că 'n sesiunea din anul acesta a Academiei Române s'a discutat și publicarea unei colecțiuni de poesii populare ce 'di Ioan Pop Reteganul a trimis Academiei. Secțiunea literară, pe temelii opiniunii ce a dat comisiunea compusă din dnii Ionnescu-Gion, Ioan Slavici și Ioan Bianu, a decis să se dea autorului un onorar de 500 lei și să publice ênsaș acea colecțiune, esaminându-o cu de-amênuntul și eliminând pe cele cunoscute. Acum aflăm, că delegațiunea a și pus sub tipar acea colecțiune. Ea va apăre sub titlul «Frunde verđi.» Cuprinde doine, hore și balade, peste 2000.

Femeile năstre. Acesta va fi titlul unui volum care va apăre in curând la București și va conține schițe literare despre scriitórele și artistele române mai cunoscute. Femeile de care se va ocupa volumul sânt: Matilda Poni, Veronica Miclea, Aristița Romanescu, Iulia Hașdeu, Lucreția Suciu, Smara, Elisa Mustea, Econom, Ana Ciupagea etc. Volumul negreșit va oferii o lectură interesantă; de aceea va fi bine primit de către cei ce se interesază de progresul nostru literar.

Un român premiat la Paris. Diarele ce sosesc din Paris aduc imbucurătorea șcire, că un român a obținut dela academia francesă o medalie de aur

pentru lucrările sale literare. Di Gh. Bengescu, ministrul plenipotențiar al României la Bruxelles, care a primit acum trei ani pentru volumul I din «Bibliografia operilor lui Voltaire» un premiu de 2000 lei, a obținut acuma pentru al 4-lea și ultimul volum tot din acésta lucrare o medalie de aur și un premiu de 500 de lei.

Societatea arheologică română din Buovina. Comitetul societății a ținut joi la 3 decembre n. ședință in localul societății filarmonice «Armonia» din Cernăuți, sub presiul președintelui Dionisie O. Olinescu, care ne-a scris in mai multe rânduri despre acésta societate.

Revistă nouă. «Lumea nouă» va fi titlul revistei ce va apăre la 1 ianuarie sub direcția dlui Gherea-Dobrogeanu. Revista se va ocupa, afară de literatură și critică literară, cu știință, filosofie și critică socială. Colaboratorii din țera vor fi următorii: Dnii I. L. Caragiali, A. Vlahuță, de la Vrancea, O. Carp, G. Coșbuc, N. Beldiceanu, V. G. Mortzun, Const. Mille, I. Nădejde, A. Bacalbașa, G. Panu, D. A. Teodoru, I. Găvănescul, Ioan N. Roman. Colaboratorii din afară: Charles Letournean, Karl Vogt, Karl Kautsky, Paul Lafargue, Friderich Engels. Tiragiul revistei va fi de 3000 esemplare. Se va tipări in tipografia dlui T. Basilescu. Administrația va fi in București, iar redacția in Ploșeci.

Broșure. *Di Ilie Gherghel* a scos la lumină in Viena o scriere intitulată «Zur Geschichte Siebenbürgens nach den Quellen dargestellt.» — *Di Petru Condea*, revisor școlar, a publicat «Dicționarul geografic al județului Roman», lucrare care a câștigat premiul D. A. Sturdza la societatea geografică română din București. — *Di dr. A. Fotino* a publicat la București: Raport către di ministru de resbel asupra lucrărilor secțiunii a VIII a congresului de hygienă și demografie dela Londra din anul 1891.

Diare noue. *Drepturile Poporului*, diar politic, la București. — *Veselia*, diar umoristic, a apărut la București, in editura «Universului»; va eși odată pe șeptemână. — *Economistul*, diar politic, a eșit la Craiova; afară de politică, se va ocupa de economie, finanțe, agricultură și literatură. — *Săteanul* se va numi organul ce vor scote la lumină invetătorii din Valcea. — *Trenul Român* a apărut la București, și este organul funcționarilor căilor ferate române. — *Epoca* ese la Botoșani odată pe șeptemână. — *Bosforul*, diar comercial.

Revistă literară străină. *Operele lui Victor Hugo* se vor publica in edițiune de lucș; ele vor cuprinde 15 volume și vor fi ilustrate de artiștii cei mai renumiți. — *In limba francesă* au apărut: «La femme du vingtieme siecle» de Jules Simon, renumitul invetăt și de fiul seu Gustave Simon medic; «Les arts de l'ameublement» care se ocupa cu arangiarea mobilelor și e recomandabilă pentru dămne tinere; «Mariage mondain» de Pierre Maël, care se ocupa in lucrarea acésta de viața socială francesă. — *In limba germană*: «Joseph Mazzini und die italienische Einheit» de cont. Schak; «Ludwig Uhlands Leben» din scrisori postume și din suvenirii personale de vėduva poetului; «Ein Lebenslauf» de Juliu Fröbel, in care acésta descrie memoriile sale; «Geschichte der christlich lateinische Poesie» de M. Mauritius. — *In limba italiană*: «Un italiano in America» de Ad. Rossi, la frații Trevet in Milano.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Concertul Barbi in Oradea-mare. Din cauza indispozițiunii arteiștei, concertul dșorei Alice Barbi,

nu s'a ținut la 29 novembre, ci la 3 decembre. De multă vreme n'a fost in orașul nostru un concert la un nivel atât de nalt ca și acesta. Artista, una din cele mai renumite cântătoare de salon, e cunoscută și în România, unde a cântat in mai multe rânduri. Are o voce de mezzo-sopran nu tocmai voluminoasă, dar excelent rutinată. Nuanțarea fină cu care a cântat piesele a stârnit aplauze generale. In deosebi a izbutit cu cântecele lui Schubert și Schumann; nu mai puțin efect a făcut și compozițiile lui Massenet. Publicul s'a depărtat foarte satisfăcut. Artista a fost acompaniată pe pian de dșora Wurm.

Teatrul sârbesc din Neoplanta, după cum se știe, are d'a luptă cu multe greutăți, căci sârbii l'au deschis înainte d'a-i pune un fond indestulitor. Dacă in se fundul nu e de ajuns, zelul sârbilor invinge și această pedecă. Dilele trecute s'a ținut la Panciova un concert dat de către reuniunea sârbă de cântări de acolo; cu ocaziunea această publicul sârb a suprasolvit 6300 fl. pentru scopul filantropic.

Revistă teatrală și musicală străină. Cântecelile lui *Mascagni* sânt primite cu mare entuziasm in Germania; directorii teatrelor rivalisază pentru dreptul de reprezentare; această probază, că wagnerismul din ce in ce își perde terenul. — *Čaikovsky*, renumitul compozitor musical rus, a scris o simfonie intitulată «Voevodul», care s'a și reprezentat cu succes; dar după aceea autorul s'a supărat și a aruncat totă partitura in foc. — In teatrul *Scala* din Milano in viitoare stagiune se vor reprezenta și operele «Lohengrin» și «Meistersinger.»

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șolri bisericășoi și școlare. *Maj.* Sa monarcul a dăruit 100 fl. din caseta sa pentru biserica gr. c. din Alfalău. — *Em.* Sa dl dr. *Silvestru Morariu-Andreevici*, arhiepiscopul și mitropolitul Bucovinei și al Dalmației, la 22 novembre a sfințit biserica gr. or. română din Cuciurul-mare in Bucovina. — *Dl David Radeș*, absolvent al academiilor silvanale din Sennit, a obținut la examenul de stat in Budapesta diploma de forestier. — *Dl Constantin Lazar*, avocat in Buda, a dăruit pentru biserica gr. or. de acolo suma de 50 fl. — *Dl M. Coman*, doctor in litere, a fost numit profesor de limba germană la școla militară din București. — *Români gr. c.* din părțile Năsăudului au ținut la 16 novembre adunare in Năsăud, cu care ocaziune au hotărât de nou să roge pe episcopul din Gherla ca ei să-și alegă vicariul.

Societatea studenților români din Anvers, in ședința ei reconstituitivă din 5/17 octombrie, și-a compus biroul pentru primul semestru al anului 1891—92 astfel: Președinte: George Moroianu; vicepreședinte: Vasile Capșa; secretar I: George Gologanu; secretar II: Ioan Săvescu; casier: A. Lițica și bibliotecar: Ioan Gavrilesco. Deciziunea ce a luat-o această societate in anul trecut, de a trimite banii ei la finele fiecărui an de activitate comitetului «Asociațiunii transilvane», a ramas in deplină valoare și in viitor. (Adresa societății: 8 rue du Chene 8.)

CE E NOU?

Hymen. *Dl dr. Lazar Simon*, avocat in Ciavocova, s'a cununat cu dșora Persida Părvu in Caransebeș. — *Dl G. Chernbach*, medic in Botoșani, bine cunoscut din revistele noastre literare sub pseudonimul «George din Moldova», s'a căsătorit cu dșora Ana Conta, profesoră și soră a repausatului

profesor și autor Vasile Conta. — *Dl George Micu*, absolvent de teologie al archidieceși Blaș, la 22 nov. s'a cununat cu dșora Victoria Papău. — *Dl Alexandru Sandu*, invetător in Sat-Chinez, s'a incredințat cu dșora Emilia Popovici, fiica dlui Vasile Popovici comerciant in Parța, comitatul Timiș. — *Dl Larion Cuesdian*, absolvent de teologie din archidieceșa Blaș, s'a cununat cu dșora Iustina Dumbravă in Budacul-român. — *Dl Grigoriu Pușcariu*, notar cercual, s'a cununat cu dșora Ana Tergoveț in Șiiu-Magheruș.

Șolri personale. *Maj.* Sa monarcul in 7 seu 8 decembre se va duce la Miramare, unde va intimpină pe *Maj.* Sa împărătesa și regina, care se rentorce dela Corfu spre a petrece serbătorile Crăciunului la Viena. — *Regele Carol* a trimis ducelui de Genua trei mii de țigarete fabricate in România. — *Dl N. Crețulescu*, senator și membru al Academiei Române, a fost numit ministru plenipotențiar al României la Paris. — *Dl Elisée Reclus*, cunoscutul geograf din Paris, intreprinde o călătorie in Orient; dsa va trece prin București și se va oprî câteva zile. — *Dl Traian H. Popu*, sosind la Brașov ca să-și reocupe locul la redacția «Gazetei Transilvaniei» a fost intimpinat cu căldură de românii de acolo.

Căsătoria moștenitorului României. Moștenitorul tronului român, prințul Ferdinand, va plecă in străinătate la 8 decembre n.; va fi insoțit de ocamdată numai de majorul Coanda, și când se va apropiă semnarea contractului de căsătorie, va plecă președintele consiliului și primarul capitalei București. Pe ziua de 1/13 ianuarie se va formă o casă regală aparte prințului Ferdinand, care își va luă reședința după căsătorie la palatul dela Cotroceni, a cărui reparațiune e terminată.

Deschiderea oorpurilor legiutore ale României s'a făcut vineri la 15/27 novembre. Mesagiul regesc constată, că relațiunile țerii cu toate puterile streine sânt din cele mai satisfăcătoare și amicale, primirea cordială și măreță ce s'a făcut regelui in Italia și in Germania, este o nouă dovadă, că de mult statul român s'a ridicat și pozițiunea sa s'a întărit in fața Europei; finanțele statului se mențin in condițiunile cele mai satisfăcătoare. In ceea ce privește cultele și instrucțiunea publică, imbunătățirea sortii clerului mirean are să devină in curând un fapt indeplinit; se vor prezenta legi relative la organizarea invetământului primar și a școlilor normale destinate de a formă invetători primari. Mesagiul inșiră apoi o mulțime de reforme ce sânt de făcut și face apel la unirea strinsă a tuturor intr'un gând! Președinte al senatului s'a ales dl Const. Boerescu; vicepreședinti dnii Urechă, Brăiloiu, Ianov și Marzescu. In cameră s'a ales președinte colonelul Roznoveanu; iar vicepreședinti dnii Gh. Peucescu, N. Flea, Al. Catargiu și Aug. Pesiakov. O depeșă anunță, că ministrul de interne Catargiu, ministrul de resboiu Lahovary și ministrul lucrărilor publice Olănescu au dimisionat. «Economistul» din Craiova scrie, că in totă țera s'a organizat o mișcare petiționistă in contra participării regatului la tripla alianță. Aceste petiții vor fi prezentate camerei și regelui; se speră că se vor stringe peste două sute mii semnături și că se va face un plebiscit in contra triplei alianțe.

Ingropată de vie. In comuna Gyrok din Ungaria s'a descoperit dăunădi o crimă grozavă. Anul trecut, dispărū din sat o fată de 14 ani, fiica dogarului Tüzes. Părinții fetei avisară autoritățile, dar cu toate cercetările nu duseră la vr'un rezultat. De orece Tüzes se mută după câteva timp in locuința sa la Pesta, afacerea fu uitată. Dar o întemplantare scose adeverul la lumină. Făcându-se niște săpături in pivnița casei care fusese locuită de Tüzes, se găsi cadavrul

unei fete in care se recunosc ficia dispărură a lui Tüzes. Bănuela cădă asupra părinților victimei. Ei fură arestați și Tüzes mărturisă, că ajutat de nevastă îngropase de vie pe ficia sa care suferia de epilepsie. Părechea ucigașă va fi judecată in curënd.

Soirl scurte. *Ora universală*, adoptată de conferența din Stockholm a reprezentanților căilor ferate, in 17 și 18 iunie, se va introduce in 1/13 decembrie și pe căile ferate române. — *Procesul miliónelor*, intentat de principele Grigore M. Sturdza, in contra principelui Dim. M. Sturdza și principesei Maria Gorceacoff, a fost judecat de curënd la tribunalul din Iași secția I, care a respins ca nedovedită acțiunea și a condamnat pe reclamant să plătescă câte 10000 lei păriților. — *Influenza la București* a reapărut cu mare intensitate; sânt foarte mulți bolnavi. — *Făgetana*, institut de credit și de economii, ca societate de acțiuni in Făget, la 25 novembre ș-a început activitatea.

Neorológe. Ana Budescu n. Mile, soția dlui Vasile Budescu paroc gr. c. in Ciulești, diecesa Orădiimari, a reposat in luna trecută in etate de 42 ani. — *Iosif Stanescu*, notar comunal in Bârsa, comitatul Arad, fratele cunoscutului luptător național Mircea Basiliu Stanescu, mort inainte de asta cu doi ani, a murit la 5/17 novembre, in etate de 49 ani. — *Virgiliu Brândușianu*, rigorosant de drepturi și candidat de avocat, fiul dlui dr. Iacob Brândușianu, avocat in Blaș, a incetat din viață in Blaș la 27 novembre, in etate de 27 ani. — *Paul Hunfalvy* de origine Hunsdorfer, membru de frunte al Academiei de științe ungurești, a cărui activitate literară principală a fost combaterea latinității și continuității noastre aici, a murit in Budapesta la 30 novembre, in etate de 82 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronloă mioă. In parlamentul Italiei a provocat mare resens cuvëntarea ministrului Kálnoky din delegațiunea austriacă, relativă la cestiunea romană. Kálnoky a șis, că guvernul dorește ca poziția Papei să fie astfel, încât să-i asigure deplină independentă, precum i se cuvine și precum trebuie. — *Caprivi*, cancelarul Germaniei, a șis in adunarea imperială, că despre visita francesă la Kronstadt presa a trimbișat prea mult. El este convins, că intențiunile personale ale țarului sânt cele mai pacinice. Conștiința națională potențiată a francesilor pentru Germania nu invólve nici o primejdie. — *Țarul* a pus la dispoziția comitetului central pentru ajutorul populațiilor lóvite de fómete suma de 50 milióne ruble din fondurile apanagiilor imperiale.

Turnul plecat dela Saragossa. Rivalul renumitului turn din Pisa, care precum se șicie, e plecat la o parte, a fost dărímat. El fusese construit in 1501 pentru a servi de arest politic. Multe cruđimi s'au petrecut in acel turn, mulți desperați s'a aruncat din vârful lui și au ramas sdrobiți jos. Eră inalt de 81 de metri. Avea in vârful lui un ciasornic colosal. Locuitorii Saragossei erau foarte mândri de această clădire ciudată; in adevăr turnul eră plecat la o parte cu mai bine de doi metri ca și acela din orașul Galileu. In vremea din urmă o crepătură ce există in turn încă dela construirea lui, se lărgise într'atata, încât autoritățile au dispus dărímarea acestei minunate construcții, spre a se evita o mare catastrofă.

O comoră intr'o oglindă. Din Berlin se scrie: O familie săracă din strada Oranienstrasse se mută la 1 novembre și toți membrii ei ajutau la încărcarea mobilelor pe un camion. Femeia vru să aducă jos o

oglinďă, dar o scăpă pe scară. Oglinda se făcú bucăți. Bărbatul infuriat injură și vru să bată pe femeia sa. Sgomotósa scenă atrase pe mulți vecini care incepură să dea la o parte sfărámăturile oglinđii. Deodată, unul din vecini ridică de jos un mic pachet de hărtie și când il desfăcú scóse un țipet de surprindere. Pachetul conținea 20 de hărtii de câte o sută de mărci. Lacrimele femeiei se uscară fórté iute. Oglinda sfărámată îi fusese lăsată moștenire de mama ei care dusesse cu sine in moméntul secretul că-și ține ascunse economiile in rama oglinđei.

Atrocitățile din Siberia. Un nihilist fugit din Siberia descrie in ȓiarul «Darkest Ruria» din Londra torturile la cari sânt supuși condamnații politici din Siberia. Una din torturile cele mai ingrozitoare aplicate nihilistilor pentru a-i constringe să denunțe pe complicii lor e așa numita «odaie a scrumbiilor.» Nihilistii inchiși într'ensa suferă curat torturile iadului și nici imaginația inchizitorilor din Spania n'ar fi fost in stare să nascocescă ceva mai teribil. «Odaia scrumbiilor» in care sânt inchiși nihilistii pe timpul instrucțiunii e încăldită la o temperatură de 40 grade. In primele doué țile, nenorociții nu capetă absolut nimic de bėut séu de mâncat. Fómee și mai ales setea îi chinuesce cumplit. A treia țil prisonierii capetă o porție abondentă de scrumbii, dar nu li se dá nici o picătură de apă pentru a-și potoli setea. Ei nu pot rezistă fómeei și inghit scrumbiile cu lacomie. Acésta de sigur le măreșce și mai mult setea. După patru séu cinci țile, nenorociții sânt aprópe nebuni și se declară gata să mărturisescă totul. Ei sânt duși intr'un salon frumos, in mijlocul căruia e intinsă o mésză încărcată de mâncări gustóse, vinuri, fructe și carafe de apă. Judecătorul de instrucție îi poftesce să ia loc la mésză, dar nu-i lasă să ducă la gură nici o picătură de apă, inainte de a fi mărturisit numele complicilor lor. — Depinde de tine, ȓice judecătorul nenorocitului care se uită cu aviditate la apa de pe mésză, depinde de tine ca să mânanci și să bei după placul inimei toł ce veđi aci pe mésză! Cei mai mulți nihilisti mărturisesc și ce șciu și ce nu șciu. Cei cari refusă inse să trădeze pe tovarășii lor sânt inchiși din nou in «camera scrumbiilor» unde séu mor séu, la urma urmelor, cedeză. Și să ȓici că asemenea barbarii se mai comit la sfărșitul vécului al 19-lea!

Mort de bucurie. Acum 15 ani, emigră in Australia un tiner de vre-o 20 ani, fiul unui tēmplar din Berlin. De atunci părinții sei nu mai aflară nimic despre dēnsul și-l cređură mort. Pe timpul acesta tēmplarul scăpătă și trebuł să intre calfă intr'un atelier de tēmplărie. Mercuria trecută, un bărbat imbrăcat se presentă in locuința tēmplarului și-l intrebră decă-l cunoșce. Eră fiul pe care toți il cređuseră mort. El își căștigase la Sidney o avere enormă și veniá acum să ia cu dēnsul și pe părinții sei. Din nefericire, emoțiunea revederei fu prea șgduitóre pentru tēmplar. El scóse un țipet de bucurie și căđú... mort in brațele fiului seu. Fiul a plecat imediat cu bētrána sa mamă in noua patrie ce-și făcuse peste ocean.

Cel mai tiner jurnalist. Cel mai tiner jurnalist din lume, e Tello d'Apery, care n'are decăt 14 ani, s'a imbolnăvit greu din cauza escesului de muncă ce necesiteză meseria lui și, in urma ștatului medicilor a părăsit New-Yorkul și a plecat la Egipt. Tello d'Apery, e editor și redactor al revistei mensuale «The Summers Tour», pe care a infiintat-o deja de doi ani și la care colaboreză regi, regine, prinți și alte personagii ilustre. Carmen Sylva a trimis micului redactor doué poesii spre publicare, Osman-Pașa, «Leul dela Plevna», a contribuit la revista lui Tello cu un mic articol și alte persóne ilustre, cari din

principiu nu scriu prin gazete, au avut cel puțin amabilitatea de a trimite întreprinzătorului băiat fotografiile lor cu câte-o iscălitură autografică. Iérna trecută, tinerul jurnalist a fost eroul salónelor din New-York. Din nefericire, sănătatea zdruncinată a lui Tello inspiră medicilor mari ingrigiri.

Proprietar, redactor respunđător și editor:
IOSIF VULOAN.

Călindarul săptămânei.

Țiua sępt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. 28 după Rus. c. Ev. 13 dela Luc c. 13, gl. 7, a inv. 2.			res. ap.
Duminică 24	M. Climent Papa	6 Nicolae	7 17 4 16
Luni 25	Mart. Ecaterina	7 Ambrosius	7 18 4 15
Marți 26	Cuv. Alipie	8 (+) Zem. N.	7 20 4 14
Mercuri 27	Mart. Iacob Persul	9 Ioachim	7 21 4 13
Joi 28	Cuv. Stefan	10 Iudita	7 22 4 12
Vineri 29	Par. Paramon	11 Sapienta	7 23 4 13
Sâmbătă 30	† S. Apost. Andreiu	12 Epimachus	7 24 4 12

Cel mai fin

lag pentru padimente de odaie

care 'n 3 ore se uscă ca piétra

De a lui Christoph Schramm 1 kg in șatulă 1.20
De a lui Schramm și Hörner » » » 1.10
De a lui Chitz și Meller » » » - .90

Se află la

BERTALAN BERKES

Oradea-mare, strada Pomul-verde nr 33.

Mustre gratis și franco.

Comandele din provincie se efectuează repede și prompt.

1 3-10

Otel și cafenea.

Am onórea a înșciința onorab. public din Biharia și Oradea-mare, că am inchiriat pe mai mulți ani otelul Bucșányi, numit:

„OTEL NATIONAL“

Oradea-mare, strada Grădinei,
cu 12 odăi pentru óspeti, cu cafenea și restaurațiune de veră și de iérna,
pe care le-am arangiat conform trebuințelor moderne.

Mulțumind on. public de increderea cu care m'a onorat timp de mai mulți ani, îi cer spriginul și 'n viitor, servindu-i și de-acuma nainte **benturi bune,**

bere Dreher de cea mai alésă calitate, vinuri curate și mánčări gustuóse.

Serv umilit

IOSIF SÜCH,

2 (2-10)

arendătorul «Otelului Național».

La Emilian Micu in Kissoda

per Temesvar se află de vëndare: Columba, roman; Tanda-Manda, almanac umoristic; Sclavul amorului, 3 volume; Cavalerii Noptii, 5 volume; Panteonul Român, Familia 1865 și 1868, Novele 3 volume, côle completătóre din Cavalerii Noptii, Sclavul Amorului, Novele, De unde nu este rentórcere, precum și numeri singuratici din «Familia» de pe 1866, 1867, 1871, 1878, 1880, 1881 etc.

6 1-1

Flegman et Comp.

ORADEA-MARE,

piața St. Ladislau,
lângă podul cel mic, cu onóre înșciințeză pe on. public, că

inainte de-a face inventarul

dorind a-și micș magazinul, își vinde tóte mărfurile și anume paltóne femeiești gata, stófe de vestminte, pánzării, bareșuri de spélat și mărâmi de iérna,

ou soăđémént de 30%

In provincie trimit cu plăcere mustre.

5 (2-5)

B. HELD

ORADEA-MARE,

Strada Pomul-verde
Nr. 23.

Magazinul principal al fabricelor de postav mai renumite din Brașov.

Am onórea a face cunoscut, că pentru comoditatea publicului cumpérator am angajat un escelent

croitor de vestminte bărbătești, care pégáteșce din stófele cumpérate la mine vestminde după moda cea mai nouă. Deóráce acest

magazin esclusiv de postav,

in privința bogăției, a gustului și a ieftinetații esttraordinare póte concură cu ori care negustorie de acelaș fel din Budapeșta, sper că on. public va sprigini și mai călduros întreprinderea nouă.

4 (2-5)